

Elmegyek hozzá

Mihal Tonecki

HANGJÁTÉK

SZEREPLŐ:

*Valamelyik ismerősünk rokona,
barátja vagy ismerőse és...*

Bemondó: Ismerőseink valamelyikének rokona, barátja vagy ismerőse...

Rokon, barát, ismerős: Jónapot kívánok. Bocsásson meg, hogy csak így, kopogtatás nélkül, de... Ó, ne, ne, kérem, ne zavartassa magát, üljön csak nyugodtan tovább is az íróasztalánál.

Csak néhány percnyi figyelmét veszem igénybe.

Tudom, tudom, ön rendkívül elfoglalt ember.

Lépések, közelebb jön.

Megengedi, hogy leüljek?

Szeretném, ha figyelmesen megnézne. Az emberek túlságosan ritkán nézik meg egymást. És ebből rengeteg kellemetlenség származik.

Nem szereti az ilyen arcokat? Az ilyen arcokat senki sem szereti... Aknarobbánás. Sajnos, a plasztikus sebészet legmodernebb vívmányai sem segíthetnek.

Rövid szünet.

Az ajkam. Az ajkaim változatlanok. Az ajkamat nézze! Maga valaha... No, látja, most már ismer. Felismert.

Igen, én vagyok az. Élek. Élek, és itt ülök előtted, kinyújthatod a kezed és megtapogathatsz. Ne nyújtsd a kezed! Főlöskézes kezet fogunk egymással! Hallgass! Ne szólj egy szót sem!

Rövid szünet.

Megengeded, hogy rágyújtsak? Nem, köszönöm, a tied gyenge. Csak erős dohányt szívok.

Rágyújt.

Szép dolgozószoba. Ez a művészi rendetlenség annyira kifinomult, hogy szinte szemet szúr. Túláságosan kifinomult. Valahogy több egyszerűséget szeretnék. De hát ez végeredményben ízlés dolga... Tegnap reggel érkeztem... ez az eső... a haza záporral és villámokkal fogadta tékozló fiát. Ennek következtében a házához való viszonyom azonnal bensősé-

gessé vált: találkozásunk első órát ugyanúgy úgy töltöttem vele, mintha a szeretőm volna: az ágyban... azután térszítás borscsot rendeltem és Nelson töltelek. Esett, mintha dézsából öntenék. Kimentem a városba. Taxit fogadtam és elindultam. Elindultam Pacsirtához. Eleinte egyáltalán nem volt szándékomban. Amnyi év után... Azután... Vissz tértem a szállodába. Az ember megszokja azokat a fogadóbeli apró kényelmeket, azonkívül hajlamos is, és megszoktam a hotelágyakat... Azután felkértem a telefonkönyvet. Tévedésről szó sem lehetett. Vezetéknév, keresztnév, de mondd, miért nem írták ki a foglalkozásodat is? Értem, értem, te valamivel több vagy, mint egyszerű jogász, orvos vagy ügyvéd... A te dolgozószobád, a te lakásod, a te cseléded, aki ajtót nyitott, a te feleséged, aki egykedvűen kikukkantott valamelyik szobából, a te arcod, a tied... a tied minden, csak a tied...

Hogyan szólítsalak? Mesterem, professzorom, igazgatóm, elnököm? Remélem, nem voltam tolatkodó? Azt mondja a cselédllány: „Az úr a dolgozószobámban van”. Mondom neki: „Tudom, majd oca-talállok magam is”.

Pillanatnyi csend.

Nem jöttem vissza, mert nem akardózt. Nem volt kedvem hozzá. Szerencsére nem volt rátok szükségem. Se Pacsirtára, se a gyerekre, se a hazára, se rád... Nem jöttem vissza azért, mert... Külömben, nem mindegy neked, hogy miért?

Pacsirta, gyerek!? Voltak más asszonyok. Nem látom be, hogy a hosszú évek alatt miért ne éltem volna más asszonyokkal. Van valami italod? Vízet, természetesen, egy pohár tiszta vizet.

Nem, ne hozzád, maradj csak úgy. Az imént úgy tűnt, mintha szomjas volnék, de nem vagyok. Igen, elmentem Pacsirtához. Semmi különös: felmentem a lépcsőn az első emeletre, és kopogtattam. Úgy, mint, mondjuk, a tejesasszony, a gázgyári pénzbeszedő vagy a levélhordó. Becsöngettem. Anikica nyitott ajtót. Nem Anikica — Anna... Nem a kétéves Nusa, hanem a tizenyolc éves Anna. Beléptem, és azt mondtam: Jónapot! Pacsirta nem ismert meg, éppúgy, mint te sem. De nekem van egy módszerem, egy csálhatatlan módszerem: Kérem, nézze meg az ajkam! Az ajkam! Azután — azután Pacsirta így szól: „Anna, ez az apád”.

Feláll, lépések, visszajön, leül.

Szóval, most itt vagyunk mindannyian. Komplet a társaság. Én, te, Pacsirta, Anna és a haza. Beszélgethetünk. Tessék, kezdheted. Vagy nem, inkább várj. Te még ráérsz. Az elmúlt tizenhat év ellenében még jár nekem néhány perc. Neked sohasem kellett senkinek a szavába vágnod azért, mert jogod volt valamire. Mindig csak a közeli, a látható, az elérhető dolgok után nyújtottad ki a kezéd. Azt elvetted, azután nyúltál a következő elérhető dolog után. Minő a felszínen maradtál, gondosan elkerülted az örvényeket, sohasem merültél túlságosan mélyre. Te nem kutattál, — te találtál. Te nem csörtettél bozóton át, hogy mellékutakon közeledj a célhoz. Ezért is vagy ma... te...

Tulajdonképpen ki vagy te?

Rövid szünet.

Van valami italod? Ne, me, maradj csak. Mondtam, hogy voltam ma Pacsirtánál? Nézz ide... (*Fényképet vesz elő.*) Ismered ezt a fényképet? Tizenhat évvel ezelőtt készült utolsó fényképe. Magammal vittem akkor. Időről időre, évenként egyszer előszedtem, és figyelmesen tanulmányoztam. Pacsirta arca a fényképen évről évre öregedett: szemei alatt ráncok jelentek meg, az orr megnyúlt, kihegyesedett, kezdett kirajzolódni a torkája, a hajában ősz szálak jelentek meg: megfosztottam régi arcától, és másikat adtam neki, mint nekem a sebész.

Mikor láttad utoljára Pacsirtát? Bizonyára gyakran találkoztok, mert ő...

Olyan asszonyok szépsége az övé, akiknek szépelnek kell lenniük, mert várnak, reménykednek. Ő várt, és még mindig vár. Nem engem, tudom... Neked sajnos nemcsak feleséged, hanem elveid is vannak. Neked már vannak elveid. Azok közé tartozol, akiknek a siker, a dicsőség, a megbecsülés magaslatán kezdenek elveik lenni. És ez így van jól. Mert ha történetesen az elveknél kezdod, nem vitted volna semmire. Az elveid pedig, hogy nem válsz el a feleségedtől, hogy a barátod felesége nem kell szeretőnek... szeretőnek.

Ez ismét csak nagylelkűségedet bizonyítja. Jellemednek egy újabb szép vonása. Még egy ok, hogy Anna jobban szeressen.

Szünet.

Anna imád téged. Állandóan csak rólad beszél... A lányom istenit... csak kívánnod kellene... A fiatal lányok hajlamosak arra, hogy az imádatot összetévezzék a szerelemmel...

Rövid szünet.

Türelmetlen vagy, ugye? Eleged van? Pedig én azt reméltem, hogy előzéke-nyebb leszel a jóbaráthoz, aki annyi év után feltámad halottaiból. Nem, ne kelj fel. Maradj csak ülve. Hátra van még az a másik háromszög... az a... hazafias: A haza, te meg én. Bocsánat, helyesbíttem a sorrendet: Te, a haza és én. Te mindig és mindenütt első voltál. Még a háború és a megszállás sem tudta megváltoztatni ezt a sorrendet. Te azonnal megtaláltad a helyed, és megválasztottad a szereped. Én vontalak be a titkos szervezetbe, de már néhány hét múlva a felettesem lettél. Te adtad ki a parancsot, és én hajtottam végre...

A megszállók elleni szökéses harc: vállalkozások, szabotázs? — szót sem érdekel. Az emberek akkoriban ezrével vettek részt az ilyesmiben. Emlékszel még arra a parancsra? Bizalmas, különleges feladat. Ítéltvégrehajtás a szervezet nevében. Gyilkosság. Ez alkalommal nem hitleristáról volt szó. Halálos ítélet áru-lás miatt. Te adtad ki a parancsot. És én hajtottam végre. De később... később kiderült... Tévedés. Az ilyesmi megtörténik. Senki sem tehet róla. „Az ellenséggel vívott harcban jobb megölni egy gyanúsát, mint másik százat halálos veszélynek kitenni.” Nem igaz? Én pedig okokat kerestem, igazolást önmagam számára, mintha az én lelki békém fontosabb lett volna a közügynél. No és ha véletlenül egy eltévedt golyó terítette volna le? Hisz annyian pusztultak el így.

Megmagyaráztad te ezt nekem. Magyaráztad, mint egy gyereknek. De az emlékezetemet nem tudtad meggyőzni: emlékeztem arra az emberre. Szüntelenül hallottam szagatott hangját, amint ismételtette, mint valami rossz gramofonlemez, hogy: „ártatlan vagyok, ártatlan vagyok”. Igazad volt, amikor leváltottál a tisztse- gemről, és a többieknek meghagytad, hogy kerüljék a velem való érintkezést. Aki az ilyen munkában érzékenyül... puhány... maholnap suttogni kezd, azután hangosan beszél, és végül kiabál. Tapintatosak voltak: segítettek meg-

szökni ez elől, megszökni Pacsirtától, önmagamtól, tőletek... Megparancsol- tatok, hogy utazzam el. Kényszerítette- tek, hogy hagyjam el Pacsirtát és a gyereket, és szökjem meg. A határon túl. Ti pedig, te, vállaltad tovább a harc és a hősiesség terhét.

Felugrik ültéből.

Kényszerítettél, hogy utazzam el, hogy hagyjam el az országot.

Leül.

Pihenjünk egy kicsit. Parancsolj. Nem gyújtasz rá?

Rágyújt.

Hogy minek ez a sok beszéd? És mit akarok én tőled tulajdonképpen? Nyu- godj meg. Semmit sem akarok. Nincs is rá jogom. Nem vétettél nekem sem- mit, nem vettél el tőlem semmit, tehát nem is jár nekem tőled semmi. Külön- ben, nem is kell semmi. Pénzt hoztam magammal egy zsákra valót, jól ment sorom ott, külföldön. Itt jól elhelyez- kedhetem, és élhetek kedvemre. Gaz- dag vagyok, megbocsáthatok... Hogy mit bocsátok meg?... Csak úgy barát- ságból, pusztán barátságból, mert mégis- csak te vagy az egyetlen barátom. Pac- sirta és Anna miatt ne aggódj... las- san majd csak összeszokunk. Csak az első találkozás volt... (Ököllet az asz- talra csap.) Hogy tulajdonképpen miért is jöttem ide?

Rövid szünet.

Hát jó, megmondom: Látni akartam azt az embert, akinek az életben min- den sikerült. Azt az embert, aki meg- nyerte saját élete játszóját, és mintá- képe lehet önmagának is. És mindenki- nek. Nekem is. Látni akartam saját magamat, hogy milyen volnék, hogyha... hogyha...

Ne nézd úgy a kezemet. Reszketnek az ujjaim. Azt hiszed talán, hogy az izgalomtól, a tőled való félelemtől vagy a gyűlöletől? Nem. Ez a sebesülés kö- vetkezménye. Aknarobbanás. Feladat- teljesítés közben az olasz fronton. Ejtő- ernyős voltam. Érted? Ejtőernyős, ti pedig itt a szökésem után azt mesélte- tek, hogy nem lesz belőlem semmi...

Rövid szünet.

Mesélek neked egy érdekes dolgot. De előbb talán megihatnánk valamit. Nincs semmilyen itókád? Nem, ne kelj fel. Megtalálom magam is. Valószínűleg ott.

Lépések, a szekrényhez lép, kinyitja.

Ehol e. Meggypálinka. Nem. Jobban szeretem a tiszta vodkát. Hol egy pohárka? Ahá, megvan! Megengeded?

Tölt, iszik.

Bocsáss meg, hogy nem kínállak a saját házában. Megiszom még egyvel.

Tölt, iszik.

Nem vagyok iszákos. Hallod? Ne hidd, hogy iszákos vagyok. Egyszerűen védekezés a malária ellen. Nyugat-Afrikában szereztem.

Lépések, visszatér az asztalhoz, leül.

Elmondok neked egy érdekes apróságot. Ide figyelj. Kairóban... Voltál a háború után Kairóban? Nem? Kár. Kairóban egy mámmutvállalatnak voltam az egyik igazgatója: világkereskedelem, saját áruházaik... És egy szép... (Öklével az asztalra csap.) Miért mosolyogsz olyan gúnyosan... Nem tűröm!

Most megmondom, hogy miért jöttem hozzád. Talán az lenne a legjobb, ha megölnélek. Egyszóval, hogy legyen végre valami, ami neked is balul sikerül. Ez lenne életed első balsikere. És egyben az utolsó. Mondd: megöljelek? Nézd. Revolverem van. (Előveszi.) No, mit szólsz hozzá? De nem, hiszen ez, ugye, ostoba kérdés. Mert ugyan miért is egyeznél bele? Hisz nekem tulajdonképpen nincs rá semmi okom: sem jogi, sem erkölcsi, sem politika okom. És mindennek a tetejében ismét te kerekednél felül. Még a halálod küszöbén is te lennél felül: a gyilkosság oka — feltékenység. Ez előnyt biztosítana neked, igaz?

Rövid szünet.

No, és ha bebizonyosodna, hogy nem vagyok beszámítható? Hogy örültt vagyok? Egy dühöngő örültt cselekedete,

aki gyilkol, csak úgy, minden különösebb ok nélkül. Pusztán véletlen lesz. Én személyesítem meg a véletlent: a téglát, amely az embernek véletlenül a fejére esik, a vasúti szerencsétlenséget, a gutaütést. Csak a véletlen szakíthatja meg az okok és okozatok logikus láncát. A te életed káprázatosan logikus és következetes. Csak a véletlen változtathatja meg életed sorát. Én leszek az a véletlen. Az örültek cselekedetei a legsikeresebbek. Az értelmes emberek ugyanis többnyire indítóokokat és feltevéseket keresnek cselekedeteikhez, és ezért képtelenek mások életének logikáján változtatni. Csak az örültt mentes azoktól az örökös „miért!”-ektől. Ezt csak az örültt képes megtenni... érted? Most megöllek. Félsz? Ezúttal nem tőled függ a dolog. Nem te határozol. Vagy talán nem tetszik az ilyen halál? Még a halálod módját is magad szeretnéd megválasztani? Hát te sohasem esel ki a szerepedből? Azt szeretnéd, hogy még a halálod is sikerüljön. Ne mozdulj, maradj vesztig, ne könyörögj... (Elneveti magát.)

Annyi éven át vártam erre. És most sarokba szorítottam.

Az ajtóhoz megy, kinyitja, becsukja. Lemegy a lépcsőn, léptei lassan elhalnak.

B e m o n d ó: Ismerőseink valamelyikének rokona, barátja vagy ismerőse... Rokon, barát, ismerős (az előbbi): Jónapot kívánok. Bocsásson meg, hogy csak így, kopogtatás nélkül, de... O, nem, nem, kérem, ne zavartassa magát — üljön csak nyugodtan tovább is az íróasztalánál. Csak néhány percnyi idejét veszem igénybe. Tudom, ön rendkívül elfoglalt ember.

Lépések, közelebb jön.

Szeretném, ha figyelmesen megnézne. Az emberek túlságosan ritkán nézik meg egymást, és ebből sok kellemetlenség származik. Maga... maga nem szereti az ilyen arcokat? Ugyan kérem, az ilyen arcokat senki sem szereti. Akna-robbanás... azután egy istenhátamögötti vidéki kórház... többet nem is lehetett kívánni... később majd elmondom, hogyan történt... Az ajkam... csak az ajkam maradt változatlan. Legyen szíves és nézze meg az ajkamat...

Megismert? Valóban megismert?

Igen, én vagyok az. Meglepetés, ugye? Annyi év után. Élek. Élek, és itt ülök

maga előtt. Kinyújthatja a kezét és megérinthet. Nem, ne kezeljünk. Még ne kezeljünk. Igen, úgy, mintha még nem jelentem volna meg itt. Kérlek, légy türelmes, ülj nyugodtan abban a fotójoben, és figyelj. Megengeded, hogy rágyújtsak? Nem, köszönöm, a tied túlságosan gyenge, csak erős dohányt szívok.

Rágyújt.

Szép dolgozószoba. Ez a művészi rendtelenség egyáltalán nem zavar. Nincs benne semmi túlzott mesterkéeltség. Én is szeretem az egyszerűséget. Kora reggel érkeztem. Ez az eső... sohasem hittem volna, hogy ennyi év után a haza villámlással és záporosóval fogad. Betértem egy fogadóba. Elfogott a láz, maláriás roham — le kellett feküdnöm... Az ágy kellemes volt. Kitűnő szálloda. Meg kell mondanom, hogy megszoktam a fogadóbeli ágyakat. Ott külföldön állandóan... szállóban laktam. Néhány óra múlva elmúlt a láz. Tésztás borscsot és Nelson töltelékkel rendeltem. Emlékszel? Az volt a legkedvesebb étel. Zuhogott, mintha dézsából öntötték volna. Kimentem a városba, Villamosra ültem, azután autóbussra vagy trolibuszra szálltam át, nem emlékszem már pontosan. És elindultam... elindultam Pacsirtához... De nem, nem, egyáltalán nem volt szán dékom... annyi év... Nem adtam életjelt magamról, nem írtam... Csak meg akartam jelenni... látni akartam őket...

Rövid szünet.

Azután... visszamentem a szállodába... Eszembe jutott, hogy... Elkértem a portástól a telefonkönyvet. Tévedésről szó sem lehetett. A te vezetékneved. És a keresztnéved. Cím. Csak a foglalkozást nem írták oda. Értem, te valamivel több vagy, mint egyszerű jogász vagy ügyvéd. Villamosra ültem. Eljöttem. A cseléded nyitott ajtót, az egyik szobából kipillantott egy hölgy — bizonyára a feleséged. „Az úr a dolgozószobájában van” — mondta a cseléd lány, és be akart vezetni. De én megköszöntem és — bocsáss meg ezért a tolakodásért — azt mondtam neki: „Tudom, oda találok magam is”. Kopogtatás nélkül léptem be, meg akartalak lepni...

Igazán örülök. Szép ez a lakás, a dolgozószobád... Bizonyára magas állásod, rangod van... Bocsáss meg, de nem is tudom, hogyan szólítsalak: tanárnak, igazgatónak, elnöknek? Egyébként, barátok között, ugye...

Feláll, lépések, visszamegy, leül.

Nem jöttem vissza... hogy miért nem jöttem vissza? Pacsirta és a gyerek? Igazad van. Hogy is lehettem annyi évig Pacsirta és a gyerek nélkül? Anélkül, hogy írtam volna, életjelt adtam volna magamról, eltüntetve minden nyomot... Nincs valami italod? Hogyne, természetesen, egy pohár tiszta vizet. Nem, ne kelj fel, nem kell. Az előbb úgy tűnt, mintha szomjas volnék, de nem vagyok...

Rövid szünet.

Mondtam neked, hogy voltam Pacsirtánál. Felmentem az első emeletre, és kopogtattam. Mint a tejesasszony. A gázgyári pénzbeszédő, vagy a levélhordó. Kopogtam, és Anka nyitott ajtót. Nem, nem Anka — Anna. Már tizennyolc éves. Beléptem, és azt mondtam: Jónapot kívánok. Pacsirta sem ismert meg, akárcsak te. De van nekem egy módszerem, egy csalahatalmas módszerem. (Súgva.) Az ajkam... kérem, nézze meg az ajkamat. Akkor azonnal el kellett volna fordulnom. Akkor nem vettem volna észre a tekintetében... Mi a rosszabb: az irtózat, az undor vagy a könyörület? Vagy talán az ilyen arcképtől való irtózás fokozatainak ez a legemberibb sorrendje?

Anna, ez az apád — mondta.

Rövid szünet.

Szóval, most itt vagyunk mindannyian. Kompletten: én, te, Pacsirta, Anna és a haza. Ne szólj közbe, hagyj még, hadd beszéljek. Ezért a tizenhat évért megillet még néhány perc. Jogom van rá... Te sohasem voltál abban a helyzetben, hogy bizonygatni kelljen, ha jogod volt valamire... Csak kinyújtottad a kezéd az után, ami legközelebb volt, ami szemmel láthatóan elérhető volt. És elvetted. Aztán ismét kinyújtottad a kezéd a legközelebbiért. Mindig megtaláltad, és mindig elérted a célot. Nagy tehetség kell ehhez. Ez a helyzetkedés művészsége. A veszélyek kikerülésének művészsége. Ezért vagy te ma... ki vagy te?... Bizonyára vagy valaki

Rövid szünet.

Van valami innivalód? Hol a víz, a konyhában? A cseléd behozza? Nem, nem kell... ne fáraszunk... Mondtam már, hogy voltam Pacsirtánál? Ide nézz! (Fényképet vesz elő.) Ismered ezt a fény-

képet? Magammal vittem. Ez volt minden, amit magammal vittem, amikor külföldre szöktem. Mindennap elovetem, és hosszan elbeszélgettem, Pacsirtával, Annával, veled. Pacsirta arca nem változott, még mindig olyan szép, mint volt, ilyen maradt évről évre, nem fogott rajta az idő.

Mikor láttad utoljára Pacsirtát? Bizonyára gyakran találkoztok, mondta, hogy gondoskodtál róla. Róla is, Annáról is. Hogy neked köszönheti az állását, a lakást...

Köszönöm neked. Ha egyáltalán van jogom valamit megköszönni. O szép, szebb, mint tizenhat évvel ezelőtt, szebb, mint ezen a fényképen. Olyan asszonyoknak a szépsége az övé, akik kénytelenek szépek lenni, mert várnak, reménykednek.

Tudom, tudom, ő nem engem várt, és nem engem vár. Nem várhatott, és nem is volt köteles várni olyan embert, aki még életében arra törekedett, hogy haloltnak tekintésék.

Senki férfi nincs mellette, ő mégis vár valamit... Te nem tudod, hogy mire vár, kire vár?

Szünet.

Anna szintén imád téged. Nem is csodálom. A jelleted, a sikereid, a... Ha nem bíznék annyire benned, féltéнем is tőled. A fiatal lányok rendkívül hajlamosak arra, hogy az imádatot ösztetévesszék a szerelemmel.

Feláll, lépések, visszatér, leül.

Roppant türelmes vagy. Köszönöm. De miért is kell nekem állandóan visszatérnem arra a megszálláskorabeli históriára, arra a szerencsétlen tévedésre? A főnököm voltál, kiadtad a parancsot, és én végrehajtottam. Fölötted voltak mások, jómagad is valakitől fölülről kaptad a parancsot, és ezért nem is tétováztál. Harcoltunk az ellenséggel, életre-halálra, a parancsok ezreit hajtották az emberek végre tétovázás, gondolkodás nélkül.

Tévedés mindenütt történet.

Milliók pusztultak el a frontokon, a koncentrációs táborokban, a krematóriumok tűzében. Mit számít egy ember? Még ha ártatlan is. Jobb megölni egy gyanúsát vagy akár ártatlant, mint száz másikat kitenni az elfogatás, kínzás és pusztulás veszélyének. Nem igaz? És én még okokat keresem, igazolást önmagam számára, mintha az én belső békém fontosabb volna a közügynél. Mit számít egy ember halála? No és

ha a hitleristák golyója terítette volna le... hiszen annyian hullottak el... Csak egy pillanat az egész. Az pedig, hogy abban a pillanatban rikácsolt az ember, mint valami rossz gramofonlemez, hogy: „ártatlan vagyok, ártatlan vagyok”, vagy hogy suttogva az anyját szólongatta — az nem fontos. Mindig azoknak van igazuk, akik élve maradnak. Én akkor elérzékenyültem. Igazatok volt, minden erkölcs: jogotok megvolt rá, hogy elmozdítsatok tisztségemről, és külföldre küldjétek.

Felugrik a székről.

Nem vettem én ezt rossznéven tőled, tudod-e. Sohasem haragudtam rád ezért...

Leül.

Pihenjünk egy kicsit. Meleg van. Parancsolsz? *(Rágyújt.)*

Hogy mire való ez a sok beszéd? Mit akarok tőled? Eljöttem megnézni, hogyan élsz, hogy helyezkedtél el, hogy megy a munkád. Meg akartam köszönni, hogy gondoskodtál Pacsirtáról és Annáról. Nekem személyesen nem kell semmi. Nem, köszönöm nincs szükségem a segítségedre. Megelégszem a barátságoddal. Mindig is te voltál az egyetlen barátom. Jó az, ha az embernek van az életben egy igazi barátja. Azért jöttem ide, hogy kifejezzem a hálámat. Nem hiszed?

Rövid szünet.

No jó, megmondom: látni akartam azt az embert, akinek az életben minden sikerült. Azt az embert, aki megnyerte saját élete játszóját, és példaként állhat önmaga előtt. Mindenki előtt. Előttem is. Látni akartam önmagam, hogy milyen volnék, ha... ha... Kérlek, ne nézd a kezemet. Reszketnek az ujjaim... azt hiszed, ugye, hogy az idegességtől... nem, nem... ez a sebesülés következménye... Aknarobbanás...

Elmondok neked egy érdekes dolgot. De előbb megírnék valamit. Nincs valami italod? Ne, ne kelj fel, majd megtalálom magam. Bizonyára ebben a szekrényben.

Lépések, kinyitja a szekrényt.

Látod, ezt nevezem ihletnek. Itt van. Meggypálinka. Nem, jobb szeretem a tiszta vodkát. Aha, itt a pohárka is. Megengeded, hogy igyak?

Tölt, iszik.

Bocsáss meg, de a saját szobádban nem kínálgatlak. Én megiszom még egyvel.

Tölt, kiissza.

Nem tudok már élni nélküle. Innom kell... Mindennap... Ezzel a szerencsétlen maláriával kezdődött. Észak-Afrikában szereztem. Az ember nem bírja ki, hogy ne igyon, ha van mit... Még az orvosok is ajánlják. Iszom.

Tölt, iszik.

Most pedig elmesélek neked egy érdekessé apróságot. Kairóban... Voltál a háború után Kairóban? Nem voltál? Kár. Nos, Kairóban... Én voltam ott... Nem, semmi sem voltam ott... ez nem az a mese... Tudod, én ejtőernyős szerettem volna lenni, megmutatni nektek, idehaza, hogy én akkor, az után a tévedés után nem félelemből, nem gyáva-ságból... hanem valóban... És ahogy ez már velem történni szokott: nem sikerült, nem ment. Ezt pedig — ezt egy verekedés alkalmával szereztem. Kocs-mában... akkor már ittam, sokat... Verekedés. Valaki bedobott egy kézi-gránátot... Robbanás... Túlságosan közel álltam... Szokás szerint. Az arcom. Magánéletben szerzett sebesülés. Sokk, valami izmok és idegek megsérültek. Szolgálatra alkalmatlan. Életre alkalmas. És most itt van, élek...
Amint látod, élek.

Rövid szünet.

Minek is jöttem én tulajdonképpen hozzád? Az lenne talán a legokosabb, ha megölném magam. Igen, igen, ha öngyilkos lennék. Legalább végre valami nekem is sikerülne. Életem első sikeres vállalkozása. És egyben az utolsó. Mondd: megöljem magam? Nézd, van egy revolverem. *(Előveszi.)* Nos, mit szólsz hozzá? De nem, hiszen ez agyalágyult kérdés. Már miért engednéd te ezt meg nekem... Méghozzá itt a dolgozószobádban.

Épp elég jogi, erkölcsi és politikai érv áll rendelkezésedre, hogy meggyőzzél szándékom helytelenségéről.

Te hajlandó vagy kiverni a fejemből ezt a gondolatot... segíteni akarsz rajtam, nem csupán könyörületből, de kö-

telességtudásból és barátságából is...

Találsz majd nekem valami munkát, kölcsönt bocsátasz rendelkezésemre, pénzed van hozzá... Beszélsz majd Pacsirtával, és meggyőzöd, hogy... Mert hiszen te olyan nagy befolyással vagy rá... Segítesz rajtam. Ezt elrendeznénk, mi?

Rövid szünet.

No és ha bebizonyosodna, hogy nem vagyok épeszű? Hogy örültt vagyok? Az egész egy örültt, egy eszelős cselekedete lenne, aki megöli magát csak úgy, minden különösebb ok nélkül. Véletlen lenne az egész... Az én életemben úgylis minden a véletlenen múltott. Hát a tiédben? A te életed csodálatosan logikus és következetes. Csak a véletlen változathatná meg életed sorát. Én leszek az a véletlen. Az én előre nem látott halálom itt, ebben a dolgozószobában, talán legyőzi majd a te életed vaslogikáját. Érted? Egy pillanat múlva itt megölöm magam...

Félsz? Á, szóval mégiscsak félsz? Ezúttal azonban a dolog nem tőled függ. Nem te határozol. Nem akarod, hogy így haljon meg a jóbarátod? Még a halálom módját is te szeretnéd megválasztani?... Ej, hát te sohasem esel ki a szerepedből? Azt szeretnéd, hogy még az én halálom is neked sikerüljön? Ne mozdulj, maradj vesztig, ne könyörögj... *(Elneveti magát.)*

Anyi éven át vártam erre. És most végre sarokba szorítottam. *(Nevet.)*

Ha elmennék hozzá és így beszélgetnék vele, odáig vinném a dolgot, hogy... Látnám a szemében a rémtületet, az én halálom lenne számára az első legyőzhetetlen akadály. Elmegyek hozzá... És ha mégis rászánám magam, hogy elmenjek hozzá?

Az ajtóhoz megy, kinyitja, kimegy. Lépések a lépcsőn, lassú blende.

B e m o n d ó: Valamelyik ismerőstünk rokona, barátja vagy ismerőse...

R o k o n, barát, ismerős (az előbbi): Jónapot kívánok. Bocsásson meg, hogy csak így... minden kopogtatás nélkül, de...

Nem, nem... Mire jó ez... Nincs ennek semmi értelme...

Hisz én már úgysem megyek haza... Soha többé.

Blende.